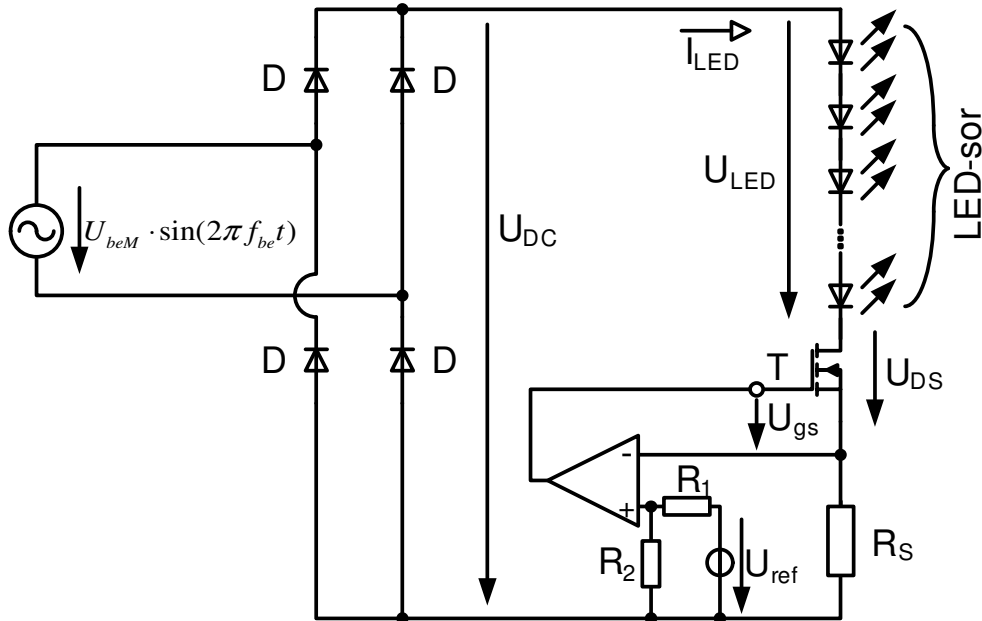

HF_LED_SIN

Egy lakberendezési áruházban az alábbi LED-es lámpát vásároltuk:

Paraméterek:

U_{beM} és f_{be} értéke,

LED-ek k darabszáma, egy LED U_T nyitófeszültsége

I_{LEDMax} : I_{LED} áram csúcsértéke

T MOSFET karakterisztika $I_D = m(U_{GS} - U_{GST})^2$; m meredekség és U_{GST} küszöbfeszültség, $R_{DS,ON}$

U_{ref} értéke

U_{rsMax} : R_s -en eső feszültség megengedett csúcsértéke

R_2 értéke

A LED diódák PN-átmenetet tartalmaznak, és ugyanúgy modellezhetők, mint a szilíciumdiódák. A D diódák a feladatban ideálisnak tekinthetők.

Kérdések:

- 1.) Határozza meg a k darab sorbakötött LED eredő nyitófeszültségét!
- 2.) Állandósult állapotban határozza meg az U_{DC} feszültség csúcsértékét, rajzolja fel a jelalakját!
- 3.) Határozza meg az R_s ellenállás értékét úgy, hogy az I_{LED} áram maximális értéke esetén az R_s -en eső feszültség U_{rsMax} legyen!
- 4.) Határozza meg R_1 értékét úgy, hogy T MOSFET az I_{LED} áramot I_{LEDMax} értékre korlátozza!
- 5.) Mekkora az U_{GS} feszültség, ha $I_{LED} = I_{LEDMax}$? Milyen tartományban üzemel a T MOSFET?
- 6.) Rajzolja fel az I_{LED} áram számszerűleg is pontos jelalakját!
- 7.) Határozza meg a T MOSFET-en disszipált átlagos teljesítményét!
- 8.) Határozza meg hogy a hálózatról felvett teljesítmény mekkora hányada jut a LED-ekre? (villamos hatásfok)!
- 9.) Folyamatosan világítanak -e a LED-ek? Amennyiben nem, egészítse ki a kapcsolást egy alkatrészszel úgy, hogy folyamatosan világítsanak (pontos értéket nem kell megadni)! Indokolja a megoldást!

Elektronika 2 házi feladat

LED_SIN

Vuchetich Bálint

2016. december 10.

Paraméterek

$$U_{beM} = 310V$$

$$f_{be} = 60Hz$$

$$k = 30$$

$$U_T = 7.5V$$

$$I_{LEDMAX} = 0.35A$$

$$m = 0.6$$

$$U_{GST} = 4V$$

$$R_{DS,ON} = 1.52\Omega$$

$$U_{ref} = 1.35V$$

$$U_{rs,max} = 0.035V$$

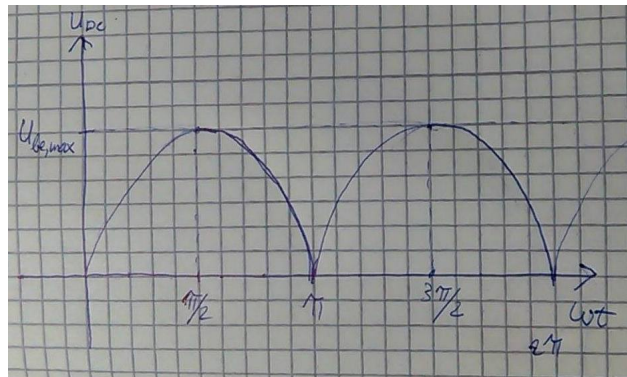
$$R_2 = 0.47k\Omega$$

1. feladat: k darab sorbakötött LED eredő nyitófeszültsége

Mindegyik LED nyitófeszültsége $U_T = 7.5V$ és $k = 30$ darab van belőlük, ezért az eredő nyitófeszültség $U_{ET} = k \cdot U_t = 30 \cdot 7.5V = 225V$.

2. feladat: U_{DC} feszültség jelalakja

A bemenő jel egy U_{beM} csúcsértékű f_{be} frekvenciájú szinuszos jel. Minden félperiódusban a diódák közül pontosan 2 lesz nyitva, és mivel ideális diódák, ezért a jelalakjuk könnyen adódik.

Ábra 1: U_{DC} jelalakja

A Graetz-hidas egyenirányító a feszültség értékét nem változtatja meg, így $U_{DCM} = U_{beM} = 310V$.

3. feladat: R_s meghatározása

Mivel a műveleti erősítő bemeneti árama 0, így I_{LEDMAX} halad át az ellenálláson, a rajta eső feszültség maximuma $U_{rs,max}$, ezért az R_s ellenállást $R_s = \frac{U_{rs,max}}{I_{LEDMAX}}$ értékűre kell választani, ebből $R_s = 0.1\Omega$.

4. feladat: R_1 meghatározása

Az áram korlátozásához a műveleti erősítő pozitív lábán kell beállítani a feszültséget, hogy ha a negatív láb feszültsége ennél nagyobb lesz, akkor zárja el a MOSFET-et. A negatív láb feszültsége $R_s \cdot I_{LED}$ aminek maximális értéke $U_{rs,max}$ lehet, ha ennél nagyobb akarna lenni, akkor kell elzárni a MOSFET-et, tehát a pozitív láb feszültségét kell $U_{rs,max}$ -ra beállítani. Feszültségosztással:

$$U_{rs,max} = \frac{R_2}{R_1 + R_2} \cdot U_{ref},$$

ebből:

$$R_1 = \left(\frac{U_{ref}}{U_{rs,max}} - 1 \right) \cdot R_2 = 17.66k\Omega.$$

5. feladat: U_{GS} meghatározása

Az U_{GS} feszültséget meghatározhatjuk a MOSFET karakterisztikájából:

$$I_D = m \cdot (U_{GS} - U_{GST})^2,$$

ebből:

$$U_{GS} = U_{GST} \pm \sqrt{\frac{I_D}{m}},$$

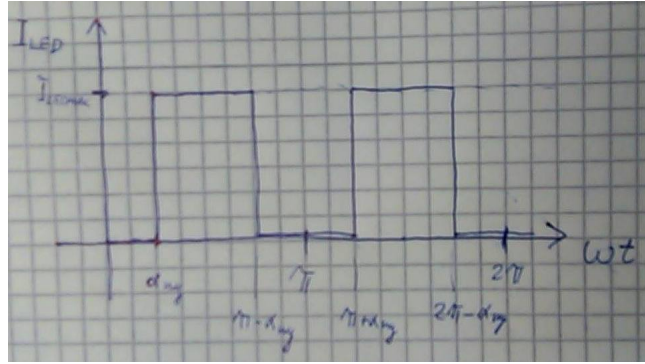
ahol nyilván a $+$ -t fogjuk választani, mert $U_{GS} < U_{GST}$ esetben nem folyik áram, $I_D = I_{LEDMAX}$, így $U_{GS} = 4.76V$.

A MOSFET elzáródási tartományban fog üzemelni.

6. feladat: I_D jelalakja

Amíg a feszültség nem éri el az U_{ET} szintet, addig nem folyik áram. Miután kinyitnak a LED-ek, az áram lineárisan felfut I_{LEDMAX} értékig, a növekedés addig tart, amíg U_{DS} el nem éri U_{GS} értékét és U_{rs} az $U_{rs,max}$ értékét. A T MOSFET nagyon gyorsan, szinte azonnal eléri az aktív tartományt, ezért a felutás is gyors lesz, így a jelalak közel négyszög lesz.

$U_{be} = U_{be,max} \cdot \sin(a)$, ezért ott fog nyitni, ahol eléri az $\alpha_{ny} = \arcsin\left(\frac{U_{ET}}{U_{be,max}}\right) = 0.812$ szöget, zárni pedig $\pi - \alpha_{ny} = 2.330$ -nál fog.

Ábra 2: I_D jelalakja

7. feladat: a T MOSFET-en disszipált átlagos teljesítmény

Definíció szerint:

$$P_d = \frac{1}{T} \int_0^T I_d(t) \cdot U_{DS}(t) dt$$

A szimmetria miatt elég félperiódust vizsgálni, és abban is csak $(\alpha_{ny}, \pi - \alpha_{ny})$ intervallumban fog áram folyni.

Az $(\alpha_{ny}, \pi - \alpha_{ny})$ intervallumon $I_D(t) = I_{LEDMAX}$ és $U_{DS}(t) = U_{be,max} \cdot \sin(\omega t) - U_{ET} - U_{rs,max}$ ezeket behelyettesítve, és az integrálási változót ωt -re cserélve:

$$P_d = \frac{1}{\pi} \int_{\alpha}^{\pi-\alpha} I_{LEDMAX} \cdot (U_{be,max} \cdot \sin(\omega t) - U_{ET} - U_{rs,max}) d\omega t$$

$U_{rs,max}$ nagyon kicsi, így elhagyjuk – tovább kifejtve:

$$P_d = \underbrace{\frac{1}{\pi} \int_{\alpha}^{\pi-\alpha} I_{LEDMAX} \cdot U_{be,max} \cdot \sin(\omega t) d\omega t}_{P_{gen}} - \underbrace{\frac{1}{\pi} \int_{\alpha}^{\pi-\alpha} I_{LEDMAX} \cdot U_{ET} d\omega t}_{P_{LED}}$$

Az első P_{gen} a generátor által leadott teljesítmény, a második P_{LED} a LED által felvett, ezek különbsége adja a MOSFET-en disszipált teljesítményt.

$$P_{gen} = \frac{I_{LEDMAX} \cdot U_{be,max}}{\pi} \int_{\alpha}^{\pi-\alpha} \sin(\omega t) d\omega t = \frac{I_{LEDMAX} \cdot U_{be,max}}{\pi} [-\cos(\omega t)]_{\alpha}^{\pi-\alpha} = 47.54W$$

$$P_{LED} = \frac{I_{LEDMAX} \cdot U_{ET}}{\pi} \int_{\alpha}^{\pi-\alpha} d\omega t = \frac{I_{LEDMAX} \cdot U_{ET} \cdot (\pi - 2\alpha)}{\pi} = 38.04W$$

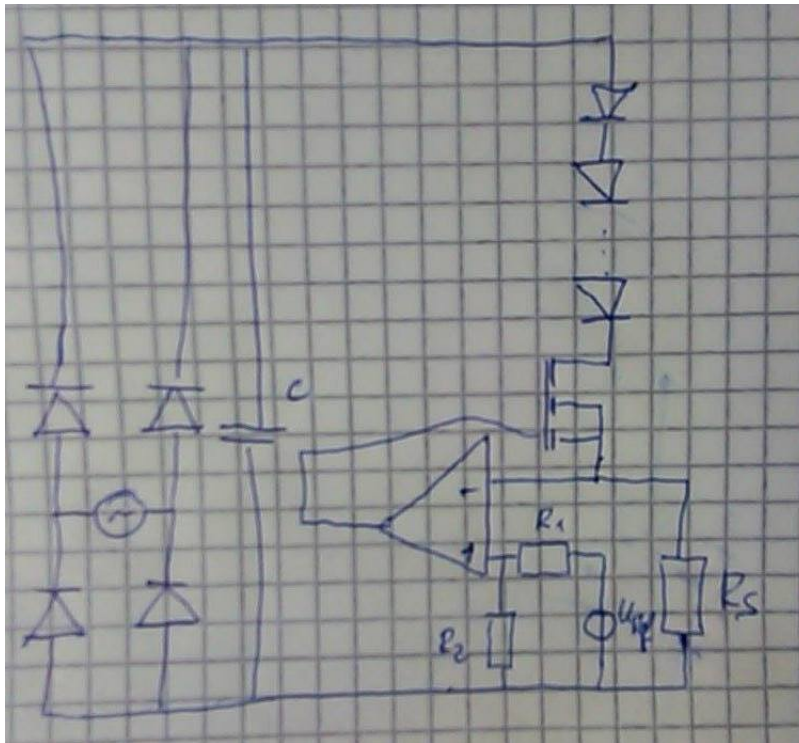
$$P_d = P_{gen} - P_{LED} = 9.50W$$

8. feladat: a villamos hatásfok meghatározása

$$\eta = \frac{P_{LED}}{P_{gen}} = 80.0\%$$

9. feladat: a LED-ek folyamatos üzeme

A LED-ek nem világítanak folyamatosan, hiszen a diódák csak U_{ET} feszültség fölött nyitnak ki. Ezt tudjuk biztosítani egy beiktatott kondenzátorral, ekkor a diódák csak akkor nyitnak ki, ha a bementi feszültségük nagyobb lesz az U_c -nél, ekkor töltik a kondenzátort, ha ez alá csökken, akkor a kondenzátor elkezd kisülni a LED-eken és a MOSFET-en keresztül megfelelő méretezés esetén ezzel biztosítva az U_{ET} -nél nagyobb feszültséget a LED-eken, így azok folyamatosan világítani fognak.

Ábra 3: Kondenzátoros kiegészítés